

XXXVI CAMINADA POPULAR DE VILANOVA I LA GELTRÚ

DIUMENGE 28 DE GENER 2024

TORNEM A LA RODALIA DE PONENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Torre d'en Vallès. 2024. Foto: Josep Corella.

AE TALAIA/MONUMENT A FRANCESC MACIÀ/PLATJA DE SANT GERVASI/RACÓ DE SANTA LLÚCIA/ARAGAI/COLLADA-SIS CAMINS/ BASSA D'EN CREIXELL/CAMÍ DE CREIXELL/CAMÍ DELS ESCALONS/CAMÍ DELS ESBARJOS/ TORRES D'EN GARRELL I DE LA IMMORTALITAT/AE TALAIA.

SALUTACIÓ

Benvolguts i benvolgudes caminaires,

Avui, últim diumenge del mes de gener i com és tradició, l'AE Talaia organitza la Caminada Popular de Vilanova i la Geltrú, i ja en són 36 edicions.

Així que, després dels torrons, tortell de reis i de Sant Antoni, ens calcem les botes, agafem la motxilla i anem a caminar pels voltants de Vilanova, amb qui si no?, doncs amb la gent de l'Agrupació Excursionista Talaia, que segur que ens haurà preparat un bon recorregut.

Aquest any recuperem la caminada de fa 20 anys, "Tornem a la rodalia de ponent de Vilanova i la Geltrú". Els que vau venir fa 20 anys segur que la recordareu o potser no, qui sap!, i els que no vau venir segur que serà una bona caminada, potser coneixeu algun tram o potser no, i si no sou d'aquí tot serà nou per a vosaltres. Com sempre diem, aquesta caminada és apta per a tothom!

Els companys del Grup de Marxes hi han treballat amb moltes ganes perquè tothom que vingui gaudeixi del recorregut, i amb el relat que us oferim la podreu tornar a fer quan vulgueu i segur que n'aprendreu alguna cosa nova.

Que tingueu una bona caminada i esperem veure-us l'any vinent.

Lurdes Campins Pijoan

Presidenta de l'AE Talaia

QUADRE DE DADES TÈCNIQUES

HORARI PREVIST	INDRET	INCIDÈNCIA	DIST. ACUMULADA
9.00 h	Local AE Talaia	Sortida	0.000 m
9.20 h	Monument a Francesc Macià	10.50 h	1.370 m
9.45 h	Platja de Sant Gervasi	Esmorzar 30'	3.110 m
10.30h	Entrada al Poble Pescador	Fila índia	3.774 m
10.50 h	A prop de la ctra. de Cubelles	Agrupament 5'	4.600 m
11.00 h	Ctra de Cubelles	Atenció a la guàrdia urbana	4.810 m
11.10 h	Pas entre Molins	Cap	5.420 m
11.30 h	Pont sobre variant	Agrupament 5'	7.320
11.45 h	Plaça dels Sis Camins	Agrupament 5'	8.000 m
11.55 h	A prop de la ctra de l'Arboç	Agrupament 5'	8.600 m
12.00 h	Ctra de l'Arboç	Atenció a la guàrdia urbana	8.740 m
12.00 h	Seguim per l' esquerra de la ctra de la Plana	Fila índia	-
12.10 h	Bassa de Creixell	Atenció a la guàrdia urbana	9.500 m
12.30 h	Subestació d'Endesa	Agrupament	10.700 m
12.45 h	Ronda Ibèrica	Agrupament	11.430 m
13.00 h	AE Talaia	Arribada	12.000 m

Presentació de la Caminada

Sortirem de l'**AE Talaia** al **carrer Comerç**, val a dir que el “nostre” carrer havia format part de l'antic “camí de Mar”, existent des que es fundà Vilanova. Aquest vell camí començava en el portal de Mar de la muralla, fortificació que estava situada en la façana nord del carrer de Sant Pere, davant per davant de la nostra seu. L'edifici de la Talaia és de l'Any 1774, però fou construït damunt dels fonaments d'una vella casa dels Ballester “ Coloma”, casa que ja existia en el segle XVI en el que aleshores en deien el “raval de Mar”.

Del nostre local social ens traslladarem al carrer de Sant Gregori i d'aquest baixarem tota la **Rambla** fins a la platja. Aquí girarem a la dreta fins a la **platja de Sant Gervasi**, on esmorzarem, després seguirem per les **roques de l'Aiguadolç** per aconseguir el **Racó de Santa Llúcia**. D'aquí ens dirigirem cap a la carretera de Cubelles i a la **partida dels Molins**, d'on continuarem pel costat de la Variant fins a la **Collada** i a la **torre d'en Vallès**, arribarem als **Sis Camins**. Tancarem el circuit transitant per la carretera de la **Plana** i tornarem cap al nucli urbà pel **camí de Creixell**, passarem per l'estació transformadora d'Endesa, **camí dels Esbarjos**, en la confluència d'aquest camí i el **torrent de la Pastera**, podrem observar la **torre d'en Garrell**, quan travessem la **ronda Ibèrica**, veurem la **torre de la Immortalitat** i ja serem un altre cop a la nostra seu on ens espera un refrigeri.

Rambla Principal

Iniciada l'any 1815, de moment només arribaria a la cruïlla del que seria el carrer Cervantes. En aquest tram, un dels edificis a destacar és el **teatre Principal**, en la cantonada amb carrer del Teatre, que fou construït pel Patronat de l'Hospital entre els anys 1835 i 1837. Després, del 1820 al 1823, la rambla s'allargà provisionalment fins a prop de la cantonada del que avui és el carrer Col·legi, on hi arribà definitivament l'any 1851. El 1860, la **rambla Principal** acabava en la confluència de l'anomenada **rambla Transversal**. Un dels millors edificis construïts en aquest tram és la del número 104, **can Gener**, de l'any 1902, que presenta una tribuna central amb estructura de ferro i vidres emplomats i un balcó a cada costat amb barana també de ferro; entre altres elements decoratius, diversos motius florals són d'interès. Una altra casa és la del dentista **Renard**, en el número 114, feta construir per **Joan Magrinyà** l'any 1923, projecte realitzat per l'arquitecte Josep M. Miró i Guibernau, edifici de complexitat en la construcció i en les decoracions de maó, ferro i ceràmica.

Rambla de la Pau

Es comença a urbanitzar a partir de l'any 1873 i el 1876 ja arribava al carrer de Soler i Morell, on després hi va passar el ferrocarril, l'any 1881. Precisament, en aquesta cantonada fa patxoca la casa de **can Pahissa**, edifici aïllat i voltat parcialment de jardí, amb façanes de pedra vista rosa, netament d'estil modernista, projecte definitiu de l'any 1921 fet pel mateix arquitecte de la casa Renard.

Quan el 1902 s'instal·là la Pirelli a Vilanova, aquesta empresa tenia l'entrada per la rambla de la Pau, la qual, per enderroc de les cases i sínies existents en el camí Gran – que baixava de la plaça dels Carros en diagonal-, va poder allargar-se fins a la cruïlla dels carrers de

Conxita Soler i de Pere Jacas, sense possibilitat d'anar més enllà, perquè entre aquests carrers i la façana marítima hi havia la fàbrica de Mar, empresa que tenia l'entrada pel carrer de Ferrer Vidal, vial aquest que era el tram inferior de l'esmentat camí Gran. Després de la guerra, amb penes i treballs, la Rambla va poder arribar a la platja. Era l'any 1957. On actualment hi ha el monument a Francesc Macià.

Monument a Francesc Macià, foto de Josep Corella.

Aquest passeig rectilini, de dalt a baix té uns mil dos cents metres de llargada.

La façana marítima

Des de la rambla de la Pau fins a la rambla Lluís Companys és el **passeig del Carme**, vial iniciat en un procés urbanístic a partir del juny de 1906 i finalitzat el 1928, quan es va construir una voravia de 6 metres. Però, de fet, des del 6 de desembre de 1904 el passeig ja tenia aquest nom oficialment.

Enfront al passeig del Carme hi tenim una part del port i el **parc de Ribes Roges**, que agafa aquest nom a partir de la rambla de Joan Baptista Pirelli, quan en realitat Ribes Roges no comença fins passat el **torrent de Sant Joan o de Ramusa**, és a dir de la **torre de Ribes Roges** cap enllà.

El passeig marítim de **Ribes Roges** es va començar a formar l'any 1910, gràcies a la cessió de sínies que va fer Marcelina Jacas, vídua de Pere Puig "Xoriguer" i hereva de part de la fortuna del seu oncle Jacas, l'*Indiano*. El primer pont sobre el torrent de Sant Joan es va construir l'any 1912, però l'obertura definitiva del passeig no va ser autoritzada pel govern

fins al 1919. Pel que fa a la torre, és de l'any 1874, de la tercera guerra carlina, des de l'any 2000 la torre porta el nom de la "Torre Blava – Ribes Roges Guinovart" i des de l'any següent, sobre la torre figura un penell que és una barca.

El passeig i **platja de Ribes Roges** tenen el seu origen en un lloc de l'antiga quadra d'Adarró que l'any 1551 ja portava aquest nom, indret que constava de terrenys argilosos de color vermell al llarg de tota la platja, els quals tenien les aigües de la mar quan les ones espetegaven a l'haver-hi temporal.

Aquestes petites timbes terroses van desaparèixer temporalment el 1952 en dipositar-hi grosses pedres per tal de defensar de les onades el primitiu passeig i definitivament, en la darrera actuació urbanística dels anys 1992/94. De tota manera, una dècada abans, el 1984, la construcció del dic paral·lel a la costa -on ara hi ha l'escultura **Pasífae**- va acumular molta sorra damunt la platja i això va fer que els temporals ja no arribessin al passeig.

Platja de Ribes Roges amb la Pasífae al fons, foto de Josep Corella

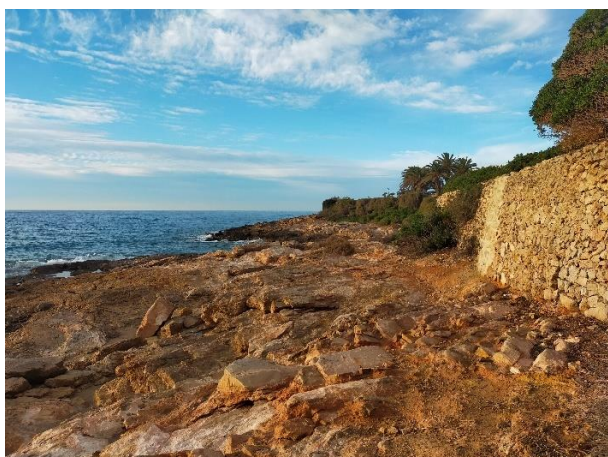

Platja de Sant Gervasi, foto de Josep Corella

Al final del passeig hi ha el **xalet del Nin** i la **Primera Roca**, "roques de Darró" que ja es documenten l'any 1570.

Platja de Sant Gervasi o dels Capellans.

Platja dels capellans o de **Sant Gervasi**, té en el seu extrem una petita edificació, **la Gavina**, un xaletet de l'any 1920 que és un excel·lent punt d'observació dels farallons coneguts per **la Mallorquina**, junt a l'espigó i, la Tallada, més a ponent. Cal explicar que els farallons, a diferència de les anquines, que són submarines, són roques que es deixen veure per sobre el nivell del mar. Es pot comprovar que sobresurten ambdues, però la Tallada més que la Mallorquina.

Entre la Gavina i el Poble Pescador, foto de J Corella.

Poble Pescador del Racó de Santa Llúcia, fotos de J. Corella.

“Poble Pescador” del Racó de Santa Llúcia.

Indret de blanques i ben conservades edificacions situades entre la via del tren i la punta roquera anomenada Santa Llúcia aquest nom és el d'una antiga i desapareguda església que hi havia en el paratge, capella documentada al començament del segle XV i que va desaparèixer en el segle XVIII sense que encara sigui possible la seva localització. Només se sap que des d'Adarró s'hi podia anar per un camí públic i que estava situada prop del **Prat**, és a dir, abans de l'actual **platja Llarga**. El cas és que el topònim persisteix i que moltes actuacions porten el seu nom, començant amb la construcció del pont que salva l'excavació del ferrocarril (1963), l'ordenació urbana de la zona (1970), la primera pedra del “Nucli residencial Racó de Santa Llúcia” (1972) i la urbanització d'aquesta denominació dintre el Pla General d'Urbanisme (1983).

Urbanització l'Aragai

En el **carrer dels Estornells** podem observar 2 antics molins fariners, un a cada costat de carrer.

Molí de Dalt, 2024. Foto: j. Corella

Molí de Baix, 2024. Foto: Josep Corella.

El molí de Dalt pertanyia a la partida del Mig Camí de Cubelles, el de Baix s'assignava a la partida del Racó de Santa Llúcia. Desconeixem la data de construcció d'aquests molins,

però, com que són similars a altres que sí tenen any d'edificació, sembla que també podrien ser de la mateixa època, de darreries del segle XVI. El cert és que fa moltes dècades que van desaparèixer les aspes i avui només són un detall pintoresc de la contrada, però que havien treballat molt ho demostren les roderes fressades en els camins d'accés, doncs els carros anaven carregats de gra al molí i després tornaven traginant la farina.

Torre d'en Vallès

La **torre d'en Vallès** va ser una fortificació que posseïa fossat i que data de l'any 1839, la torre va ser erigida en el curs de la primera guerra carlina a fi de protegir els pagesos que devien treballar la terra en aquests, aleshores, allunyats indrets de la Vila.

Torre del Vallès, foto de Josep Corella.

Els Sis Camins

La plaça dels Sis Camins dona nom a la populosa barriada. Antigament, la cruïlla es deia "forca de Faraix" (1619) i després "la creu o creueta d'en Garí" (1723), punt on coincidien tres importants camins: **el Ral, Reial o Molinant**, que anava de Cubelles a Ribes (avui **avinguda de Somella/carrer de la Turbina**); **la Carrerada**, antigament transitada pels ramats transhumants que anaven i venien del Pirineu (actualment **l'avinguda de la Torre del Vallès/avinguda del riu Foix**; i el vell **camí de Vilanova a Rocacrespa** i a l'Arboç (ara, la part que procedeix de Vilanova duu el nom **d'Avinguda de Rocacrespa**).

Plaça dels Sis Camins, 2024. Foto: Josep Corella.

L'enforcadura de camins -d'aquí forca o creu de camins- es comença a documentar com a Sis Camins a partir de l'any 1865. Avui està inclosa en la Collada-els Sis Camins.

Carrer de la Turbina

El carrer de la Turbina deu el nom al **casalot de la Turbina** que allotjava una bomba, de les primeres de rodet instal·lades en el municipi (1905), que impulsava part de l'aigua del dipòsit de l'Aigua Vella cap a la veïna població de Ribes. El casalot també fou el local de la primera fàbrica de gel artificial de la ciutat (1907). La urbanització del sector va comportar la seva desaparició.

Creixell

Lloc on radicava la **bassa de Creixell** (documentada des de l'any 1589). El lloc de Creixell pertanyia de temps immemorial a la "quadra del Piulart", i aquesta, a la vegada, concernia a la **quadra de Sant Pere de Cubelles**, situada en la desembocadura del riu Foix. En crear-se la parròquia de Sant Antoni, l'any 1363, el lloc de Creixell va passar a la nova feligresia vilanovina. En instal·lar-se cap al 1966 la nova fàbrica Pirelli de la Plana, fou necessari eixamplar l'antic camí Ral, i en el curs d'aquestes obres sortiren a la llum un seguit de sitges que corresponien a unes respectives cases o més aviat cabanes, d'un antic assentament iberoromà, a la vegada que també es van trobar restes de marges medievals. Per tant Creixell deu haver estat un indret de població permanent, des del temps dels ibers fins a les urbanitzacions actuals.

Carrer de la Turbina amb carretera de l'Arboç, 2024. Foto: J. Corella

Camí Ral o carretera de la Plana, 2024. Foto: Josep Corella.

Camí dels Escalons

Vell camí "fondo" que antigament pujava d'Enveja al Piulart, seguint, en part, la rasa que baixa de la bassa de Creixell fins a la desapareguda Pallissa, col·lector abans conegut per "rasa d'en Pollés". Les aigües del camí dels Escalons anaven a la rasa d'en Miquelet, actualment urbanitzada totalment.

Camí dels Escalons.

Torre d'en Garrell

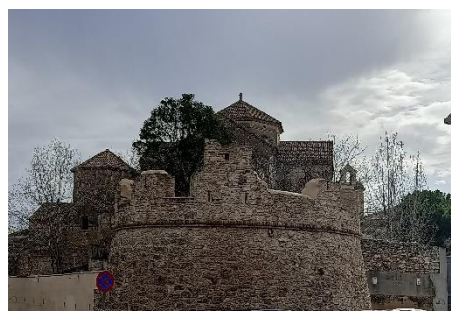
Situada al costat del torrent de la Pastera i el camí dels Esbarjos. Fortificació construïda durant la tercera guerra carlina, a l'últim terç del s. XIX, juntament amb altres cinc, de les quals només en resten tres (aquesta, Ribes Roges i Plats i Olles).

Torre de la Immortalitat

Situada darrera de l'església dels Josepets i de l'Hospital de Sant Antoni Abat, a la cruïlla de la ronda Ibèrica i el raval de la Pastera. Fortificació cantonera, atalussada i amb merlets construïda l'any 1837, durant la primera guerra carlina, per tal de reforçar la muralla dels Josepets.

Torre d'en Garrell. 2024. Foto: Santi Giralt

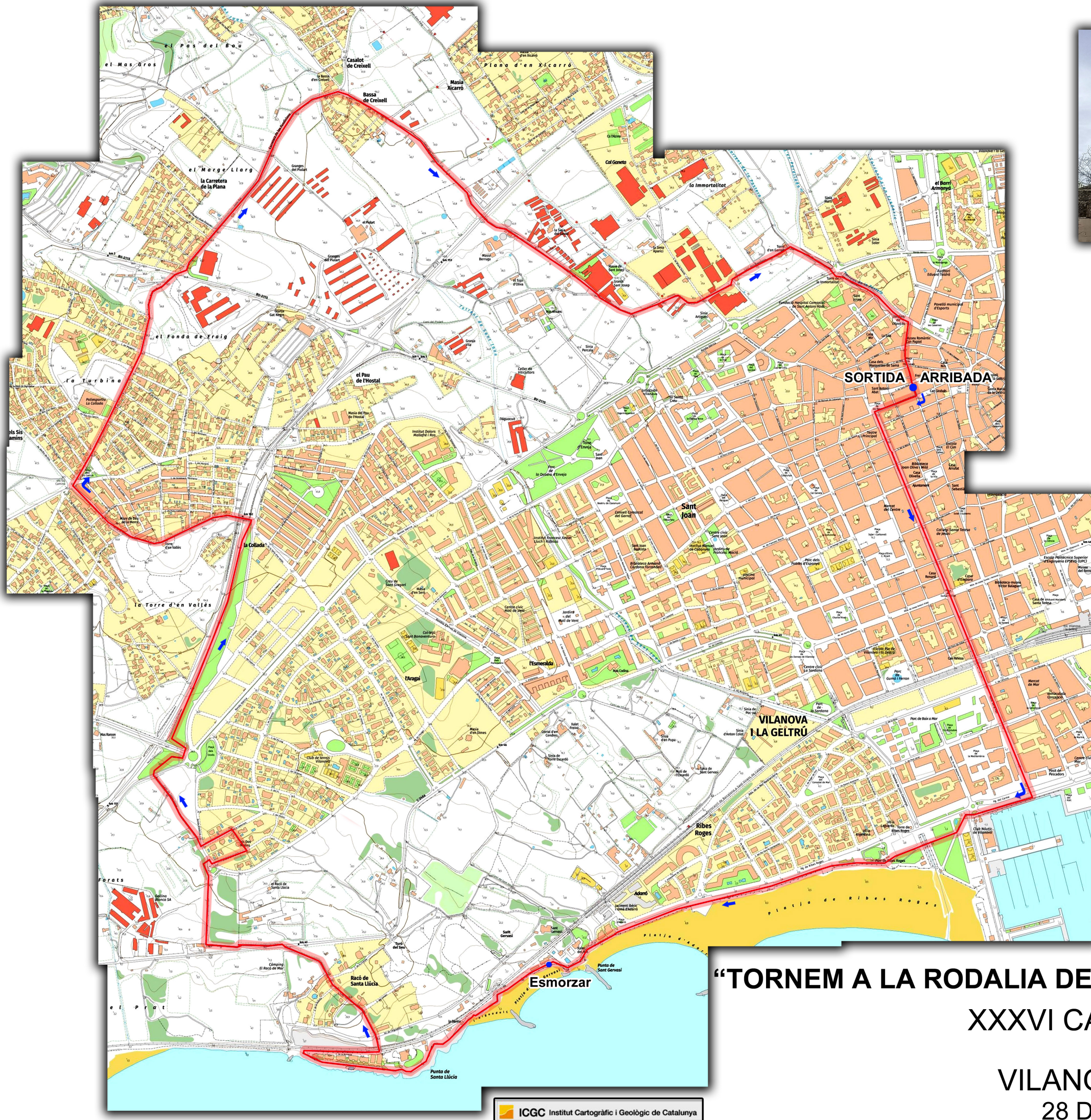
Torre de la Immortalitat, 2024. Foto S. Giralt

Telèfons de Contacte: Ramon Casas: 680102567 i Santi Giralt: 619533626

Bibliografia: Hemeroteca de la Secció Arxiu/Biblioteca de la AE Talaia.

Realització del plànol de la XXXVI Caminada Popular : Isidre Poch i Jordi Cortina.

Fotos: Josep Corella i Santi Giralt.

Com fa 20 anys.....

“TORNEM A LA RODALIA DE PONENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ”

**XXXVI CAMINADA POPULAR
DE
VILANOVA I LA GELTRÚ
28 DE GENER DE 2024**

